

AJUTORUL UMANITAR

Ajutorul umanitar este un domeniu în cadrul acțiunii externe a UE, care răspunde necesităților în cazul dezastrelor naturale sau provocate de om. [Direcția Generală Protecție Civilă și Operațiuni Umanitare Europene](#) (ECHO) a Comisiei finanțează operațiuni de ajutor și coordonează politicile și activitățile statelor membre. Parlamentul și Consiliul acționează în calitate de colegiutori în definirea politicii de ajutor umanitar a UE și participă la dezbaterile internaționale privind desfășurarea unor acțiuni umanitare mai eficiente.

TEMEIUL JURIDIC

Articolul 21 din [Tratatul privind Uniunea Europeană](#) (TUE) stabilește principiile pentru orice acțiune externă a UE [articolul 21 alineatul (2) litera (g) se referă la acțiunile umanitare].

Articolul 214 din [Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene](#) (TFUE) constituie temeiul juridic al ajutorului umanitar.

Articolul 214 alineatul (5) reprezintă temeiul juridic pentru instituirea unui Corp voluntar european de ajutor umanitar.

CADRUL POLITIC ȘI DE REGLEMENTARE

Reglementările privind acordarea ajutorului umanitar, inclusiv instrumentele sale de finanțare, sunt prevăzute în [Regulamentul Consiliului](#) (CE) nr. 1257/96 din 20 iunie 1996 (Regulamentul privind ajutorul umanitar). Regulamentul respectiv nu a fost modificat cu ocazia restructurării altor instrumente în vederea pregătirii cadrului financiar multianual (CFM) 2007-2013.

Cadrul politic general pentru asistența umanitară este prezentat în „[Consensul european privind ajutorul umanitar](#)” (2007), semnat de trei instituții ale UE (Consiliul, Comisia și Parlamentul). Consensul definește viziunea comună a UE, obiectivele cu privire la politici și principiile cu privire la o serie de teme, incluzând: cooperarea umanitară internațională, bunele practici privind acțiunile umanitare, diminuarea riscurilor și pregătirea pentru intervenție, protecția civilă; relațiile civile și militare. Consensul reconfirmă, de asemenea, cele patru principii umanitare: umanitate, neutralitate, imparțialitate și independență. Textul oferă o abordare mai coordonată și mai coerentă a furnizării ajutoarelor, corelând ajutorul umanitar și ajutorul pentru dezvoltare pentru a-i permite Uniunii să reacționeze mai eficace la nevoi tot mai mari.

[Decizia din 2019 privind un mecanism al Uniunii de protecție civilă](#) reglementează acțiunea UE în acest domeniu. Aceasta modifică o decizie din 2013 care trata prevenirea, pregătirea, răspunsul și dispozițiile financiare. Regulamentul din 2016 privind furnizarea sprijinului de urgență pe teritoriul Uniunii stabilește condițiile în care statele membre pot solicita sprijin din partea UE. Aceasta stabilește acțiunile eligibile și tipurile de intervenție financiară.

DIRECȚIA GENERALĂ PROTECȚIE CIVILĂ ȘI OPERAȚIUNI UMANITARE EUROPENE (ECHO)

A. Prezentare generală și impact

Pentru perioada 2014-2020, au fost alocate 7,1 miliarde EUR instrumentului de ajutor umanitar. Propunerea Comisiei privind cadrul financiar multianual 2021-2027 alocă 11 miliarde EUR pentru ajutorul umanitar. UE este cel mai mare donator umanitar din lume, furnizând cea mai mare parte din finanțarea la nivel mondial destinată ajutorului de urgență pentru victimele catastrofelor naturale sau provocate de om. O parte din această finanțare provine direct de la statele membre, însă o contribuție importantă provine din bugetul UE. Direcția Generală Protecție Civilă și Operațiuni Umanitare Europene (DG ECHO) a Comisiei este responsabilă cu asistența umanitară și protecția civilă. Ajutorul umanitar acordat de UE se concentrează asupra asigurării de hrană și nutriție, adăpost, asistență medicală, apă și salubritate, precum și asupra educației în situații de urgență. Janez Lenarčič este actualul comisar pentru gestionarea crizelor.

ECHO a crescut de-a lungul anilor și are personal local în peste 40 de birouri de teren. ECHO nu pune în aplicare programe de asistență pe cont propriu, Mai degrabă, aceasta finanțează operațiuni puse în aplicare de [partenerii](#) săi, și anume organizațiile neguvernamentale (ONG-uri), agențiile Organizației Națiunilor Unite și organizații internaționale precum Crucea Roșie/Semiluna Roșie Internațională. Sarcinile principale ale ECHO sunt finanțarea, verificarea bunei gestiuni financiare și asigurarea faptului că bunurile și serviciile partenerilor săi ajung în mod eficient și rapid la populațiile afectate, pentru a răspunde unor nevoi reale.

În urma unei catastrofe naturale sau a altui eveniment care necesită acordarea de asistență umanitară, experții ECHO pentru ajutor umanitar realizează o evaluare inițială a situației de pe teren. Fondurile sunt apoi acordate rapid pe baza evaluării respective – aceasta este „abordarea bazată pe nevoi” care definește activitatea ECHO. Ajutorul este direcționat prin intermediul a peste 200 de parteneri cu care ECHO a semnat acorduri contractuale ex ante. Structura ECHO asigură utilizarea transparentă a fondurilor și responsabilitatea partenerilor.

În 2019, ECHO a alocat 1,6 miliarde EUR pentru asistență umanitară și protecție civilă. Această sumă demonstrează angajamentul continuu al Comisiei de a răspunde nevoilor excepțional de mari la nivel mondial, cauzate în principal de mai multe conflicte îndelungate și de numărul record de peste 60 de milioane de persoane strămutate forțat în lume. În ultimii ani, bugetul inițial pentru ajutor umanitar al UE a fost majorat periodic prin transferuri suplimentare, cu bani proveniți în special din rezerva UE pentru

ajutoare de urgență și din redistribuire de la alte linii bugetare, precum și din Fondul european de dezvoltare.

În [2017](#), 46,9 % din fondurile ECHO au fost alocate Africii, 37,9 % Orientului Mijlociu și țărilor europene învecinate, 6,1 % regiunii Asia-Pacific, 2,7% Americii Centrale și de Sud și zonei Caraibelor, 1,5 % pentru dezastre la nivel mondial și 4,7 % pentru operațiuni și sprijin complementare. Intervențiile majore pentru acordarea de ajutor umanitar au continuat în Siria și în țările învecinate, zona extinsă a Orientului Mijlociu și a Africii de Nord, Sahel, Cornul Africii, Republica Centrafricană, Sudanul de Sud, Yemenul și Ucraina. Noile situații de urgență care au necesitat asistență din partea UE au inclus uraganele Irma și Maria, care au afectat zona Caraibilor. De asemenea, Uniunea a continuat să țină sub observație „crizele uitate” ale lumii, pentru care s-a alocat 15 % din bugetul inițial dedicat ajutorului umanitar pentru anul 2017.

Priorități politice

ECHO depune eforturi pentru a-și îmbunătăți reacția la situații de urgență și furnizează țărilor din afara UE asistență pentru consolidarea propriilor capacități de reacție la situațiile de criză și pentru a contribui la dezvoltarea pe termen lung. Coordonarea ajutorului umanitar și pentru dezvoltare și ruperea cercului vicios al schimbărilor climatice, foametei și sărăciei sunt obiective-cheie ale UE.

Activitățile de [pregătire pentru dezastre](#) se înscriu, de asemenea, în acțiunea ECHO pentru reziliență. UE joacă un rol important în definirea eforturilor comunității internaționale cu privire la gestionarea riscurilor de dezastre. Uniunea Europeană sprijină Cadrul de acțiune de la Sendai pentru reducerea riscurilor de dezastre, semnat în 2015. UE și-a emis Planul său de acțiune Sendai pentru reducerea riscurilor de dezastre, în 2016. Acesta integrează abordarea bazată pe cunoașterea riscurilor de dezastre în procesul de elaborare a politicilor și propune activități concrete legate de cunoașterea riscurilor, riscurile de investiții, pregătirea pentru intervenție în caz de dezastre și reziliența. Comisia a emis o comunicare privind reziliența în 2012, care a fost revizuită în 2017. Scopul acesteia este de a defini o abordare strategică în materie de reziliență, care să poată spori impactul acțiunii externe a UE.

Dat fiind numărul mare de refugiați și persoane strămutate în situații care deseori devin cronicizate, UE a convenit, în 2016, să elaboreze o abordare mai fermă, axată pe dezvoltare, a strămutării forțate. UE pune mai mult accent pe sprijinirea incluziunii socioeconomice a persoanelor strămutate forțat și pe abordarea cauzelor profunde ale strămutării pe termen lung în [Cadrul de răspuns cuprinzător privind refugiații](#) al Înalțului Comisar al Organizației Națiunilor Unite pentru Refugiați și al angajamentului Băncii Mondiale în ceea ce privește [strămutarea](#).

UE și statele membre au jucat un rol important în cadrul [summitului mondial umanitar](#) care a avut loc în mai 2016, la Istanbul. UE și-a asumat, ea însăși, 100 de angajamente pentru a contribui la Agenda pentru umanitate, care a fost prezentată la summit de Secretarul General al ONU, și pentru a aplica „marea înțelegere”, un nou acord inovator între diverșii actori umanitari cu scopul de a majora eficiența și eficacitatea financiară.

Integrarea de gen și combaterea violenței bazate pe gen continuă să fie priorități pentru DG ECHO, care a introdus un indicator de gen pentru operațiunile de ajutor umanitar.

În concordanță cu nevoia de a acorda prioritate celor mai vulnerabile grupuri, un alt domeniu esențial este sprijinirea educației copiilor în situații de urgență.

B. Alte instrumente

Asistența UE implică încă trei structuri: [mecanismul de protecție civilă al UE](#), Corpul voluntar european de ajutor umanitar și un nou cadru juridic pentru furnizarea ajutorului în situații de urgență în cadrul Uniunii.

- Înființat în 2001, Mecanismul de protecție civilă al Uniunii reunește în prezent statele membre UE plus alte șase state participante: Macedonia de Nord, Islanda, Muntenegru, Norvegia, Serbia și Turcia. Mecanismul Uniunii are la bază câteva instrumente: (1) [Rezerva europeană de protecție civilă](#) oferă un ansamblu de resurse de intervenție puse în comun, în mod prealabil, pe bază de voluntariat, provenind de la statele participante și un proces structurat de identificare a posibilelor lacune în capacități; (2) [Centrul de coordonare a răspunsului la situații de urgență](#) (ERCC) funcționează ca centru operațional care facilitează coordonarea în intervențiile de protecție comună 24/7; (3) [Sistemul comun de comunicare și informare în caz de urgență](#) (CECIS) are ca scop îmbunătățirea comunicării în situații de urgență, cu ajutorul unei aplicații web de notificare și alertă și (4) a unei rețele de experți formați, disponibili în termen scurt. Mecanismul de protecție civilă a fost consolidat în 2019 prin crearea [rescEU](#), o nouă rezervă de capacități care era deja operațională în timpul sezonului de incendii forestiere din 2019. Se preconizează că acesta își va extinde sfera de aplicare la alte domenii, cum ar fi urgențele medicale sau incidentele chimice, biologice, radiologice și nucleare. Va fi folosit ca mecanism de ultimă instanță, folosit atunci când un stat membru și-a epuizat propriile mijloace și nu poate fi ajutat de alte state membre, deoarece, de exemplu, acestea se confruntă cu dezastre de aceeași natură.
- Articolul 214 alineatul (5) din Tratatul de la Lisabona a avut în vedere înființarea Corpului voluntar european de ajutor umanitar, care a luat ființă ca inițiativa [Voluntari UE](#) pentru ajutor umanitar în martie 2014. Consolidând capacitatea UE de a răspunde la crizele umanitare, inițiativa are ca scop îmbunătățirea rezilienței comunităților vulnerabile din țările terțe. Bugetul său pentru perioada 2014-2020 este de 147,9 milioane EUR.
- La 15 martie 2016, Consiliul a adoptat un regulament privind sprijinul în situații de urgență în Uniune, pentru a răspunde situației umanitare dificile generate de criza refugiaților. Noul regulament îi permite Uniunii să ajute Grecia și alte state membre afectate pentru a răspunde la nevoile umanitare ale refugiaților. În viitor, Regulamentul ar putea fi utilizat și pentru a răspunde altor crize sau dezastre ieșite din comun, cu consecințe umanitare grave, cum ar fi accidente nucleare sau atacurile teroriste. DG ECHO răspunde de punerea sa în aplicare. Prin intermediul organizațiilor partenere, ca agențiile ONU, Crucea Roșie și ONG-urile, în perioada 2016-2019 va fi disponibilizată o sumă de până la 643 de milioane de euro (provenită din linii bugetare destinate politicilor interne, fără repercusiuni asupra asistenței umanitare în țări terțe).

ROLUL PARLAMENTULUI EUROPEAN

În domeniul politicii privind ajutorul umanitar, Parlamentul este colegiutor împreună cu Consiliul. Temeiul juridic al politicii privind ajutorul umanitar propuse de către Comisie (regulamente) este negociat cu Consiliul și Parlamentul și aprobat – sau nu – de acestea în conformitate cu procedura legislativă ordinară a UE. Măsurile Comisiei de punere în aplicare sunt, de asemenea, înaintate Parlamentului, care are competențe de control. În cadrul Parlamentului, ajutorul umanitar intră în responsabilitatea Comisiei pentru dezvoltare (DEVE), iar protecția civilă în responsabilitatea Comisiei pentru mediu, sănătate publică și siguranță alimentară (ENVI).

În plus, Parlamentul monitorizează furnizarea ajutorului umanitar și urmărește să se asigure că prevederile bugetare corespund nevoilor umanitare. Parlamentul a subliniat în mod constant necesitatea extinderii finanțării pentru ajutorul umanitar și a insistat asupra eliminării decalajului tot mai mare dintre angajamente și plăți.

Comisia DEVE și Parlamentul în general au urmărit, de asemenea, să influențeze – prin avize și rezoluții, inclusiv rapoarte din proprie inițiativă – Deciziile strategice și orientările de politică ale Comisiei, de exemplu cele privind contribuția UE la reuniunea mondială la nivel înalt privind ajutorul umanitar, educația în situații de criză și reacția la epidemia de Ebola. Parlamentul evaluează programul de lucru anual al Comisiei și strategia operațională a ECHO. Comisarul pentru gestionarea crizelor este invitat la schimburi periodice de opinii cu Comisia DEVE. „Consensul european privind ajutorul umanitar”, adoptat în 2007, a răspuns într-o măsură semnificativă pozițiilor ferme adoptate de Parlament. De asemenea, Parlamentul a susținut în mod activ alte aspecte privind politicile, cum ar fi reziliența, siguranța alimentară și crearea unei legături între asistența umanitară și cea pentru dezvoltare. Comisia DEVE a organizat o [audiere privind viitorul ajutorului umanitar al UE](#) la 27 februarie 2019, iar predecesorul dlui Lenarčič, comisarul Stylianides a abordat această temă, la 30 septembrie 2019, în contextul unui schimb de opinii privind lecțiile învățate în ultimii cinci ani despre politicile UE privind ajutorul umanitar.

Pentru a consolida controlul Parlamentului asupra ajutorului umanitar, din 2006, Comisia DEVE desemnează, o dată la doi ani și jumătate, un raportor permanent privind ajutorul umanitar. Actualul raportor este Norbert Neuser (S&D, Germania). Mandatul său include protejarea intereselor bugetare legate de ajutorul umanitar, monitorizarea programelor privind ajutorul umanitar și menținerea unor relații strânse cu comunitatea donatorilor de ajutor umanitar. Raportorul este, de asemenea, responsabil de un raport cu privire la punerea în aplicare a instrumentului de ajutor umanitar.

Gonzalo Urbina Treviño
01/2020

